

Az eset rövid leírása:

Alapítványunkat egy anya kereste fel, gyermeke óvodaváltásával kapcsolatban. A szülők válását követően az anya 4 éves gyermekével vidékre költözött, ahol a helyi óvodába szeretne volna beiratni lányát. A különélő szülők azonban nem tudnak megegyezni abban, hogy a gyerek hova járjon óvodába, a beiratkozáshoz mindkét szülő beleegyező nyilatkozata kell. Mivel minden 3 évet betöltött gyermeknek kötelező óvodába járni, így a kialakult helyzetet minél gyorsabban meg kell oldani.

A gyermek legfőbb érdeke az, hogy minél kevesebbet érzékeljen a szülők közötti feszültségből, és hogy egy számára fontos élethelyzet (óvodába járás) körüli bizonytalanság a lehető leghamarabb megszűnjön. Ehhez első lépésként a szülők közötti kommunikáció helyreállítására lenne szükség, aminek érdekében alapítványunk szülő coach, és közvetítő mediátor segítségét ajánlja.

Hangsúlyozzuk, hogy Alapítványunk **gyermekjogi megközelítést** alkalmaz, mely szerint függetlenül attól, ki keres fel minket, mi az ügyben érintett gyerekek érdekeit képviseljük. Ennek megfelelően, a gyerekek jogait, szükségleteit az általa leírt helyzetben az alábbiak szerint tudtuk értékelni:

1.) A külön élő szülő joga, hogy információt kérjen és kapjon gyermeke jóllétéről, lakhelyéről és tanulmányairól.

A 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 4:173-174. § rendelkezik arról, hogy a szülői felügyeletet gyakorló szülőnek és a gyermekétől különélő szülőnek a gyermek kiegyensúlyozott fejlődése érdekében - egymás családi életét, nyugalomát tiszteletben tartva - együtt kell működniük. A szülői felügyeletet gyakorló szülőnek a gyermek fejlődéséről, egészségi állapotáról, tanulmányairól a különélő szülőt megfelelő időközönként tájékoztatnia kell, és a különélő szülő érdeklődése esetén a gyermekkel kapcsolatos felvilágosítást meg kell adnia.

2.) A gyermek másik városba költöztetése, valamint egy másik oktatási intézménybe történő átíratása a gyermek sorsát érintő olyan lényeges kérdés, amelyben a szülők közösen kell, hogy döntsenek.

A Ptk. rendelkezései értelmében (4:175.§) a különélő szülők a gyermek sorsát érintő lényeges kérdésekben közösen gyakorolják jogaikat akkor is, ha a szülői felügyeletet a szülő megállapodása vagy a bíróság döntése alapján az egyik szülő gyakorolja, kivéve, ha a gyermekétől különélő szülő felügyeleti jogát a bíróság e tekintetben korlátozta vagy

megvonta. A gyermek sorsát érintő lényeges kérdésnek tekintendő a kiskorú gyermek nevének meghatározása és megváltoztatása, a szülőjével azonos lakóhelyén kívüli tartózkodási helyének, huzamos időtartamú vagy letelepedés céljából történő külföldi tartózkodási helyének kijelölése, állampolgárságának megváltoztatása és iskolájának, életpályájának megválasztása. Ha a különélő szülők egyes, a közösen gyakorolt felügyeleti jogosítványok tekintetében nem tudnak megegyezni, erről a gyámhatóság dönt [4:175.§ (3)]. A Ptk. fenti rendelkezései értelmében mind a gyermek másik városba költöztetése, mind pedig egy másik oktatási intézménybe történő átíratása olyan, a gyermek sorsát érintő lényeges kérdésnek minősül, amelyben a szülők közösen kell, hogy döntsenek – még olyan esetekben is, ha a szülői felügyeleti jogot bírósági döntés alapján az egyik fél gyakorolja. Különélő szülők esetében az óvodai beíratás, ill. átíratás kötelező melléklete a különélő szülő hozzájáruló nyilatkozata, amelyet adott esetben a gyámhivatal pótolhat.

3.) Ha a szülők nem tudnak megegyezni, a gyámhatóság dönt.

Ha az együtt élő vagy különélő szülők a szülői felügyelet közös gyakorlása körébe tartozó kérdésekben nem tudnak megegyezésre jutni, a Ptk. 4:166. §-a alapján a gyámhivatal döntését a lelkiismereti és vallásszabadság körébe tartozó kérdés kivételével bármelyik szülő kérheti [149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról, 18. § (1)].

A bírósági gyakorlat szerint külön élő szülők között a gyermek iskolájának megválasztásával kapcsolatos jogvita a gyámhatóság hatáskörébe tartozik mindaddig, ameddig a gyermek elhelyezésére a szülők megegyezése, vagy a bíróság döntése alapján nem kerül sor (EBH2000. 319.)

További lehetséges megoldás lehet a **gyermek felmentése a kötelező óvodai nevelés alól**. A köznevelési törvény rendelkezései értelmében a gyermeknek hároméves korától legalább napi 4 órában óvodai foglalkozásokon kell részt vennie. A jegyző - az egyházi és magán fenntartású intézmények esetében a fenntartó - a szülő kérelmére és az óvodavezető, valamint a védőnő egyetértésével, a gyermek jogos érdekét szem előtt tartva, annak az évnek az augusztus 31. napjáig, amelyben a gyermek az ötödik életévét betölti felmentést adhat a kötelező óvodai nevelésben való részvétel alól, ha a gyermek családi körülményei, képességeinek kibontakoztatása, sajátos helyzete indokolja [2011. évi CXCV. tv., 8. § (2)].

A jogesetben leírt helyzetben tehát ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni, a gyámhatóság jogosult a döntéshozatalra. Egy hatósági eljárás azonban szükségszerűen többlet **terhet ró a gyerekre** (meghallgatás, szakértői vizsgálat, stb.), és nem biztos, hogy a hatósági eljárás keretében valamennyi, a gyermek számára fontos tényre fény derül és hogy az eljáró szakemberek a gyerek legfőbb érdekét megfelelően ítélik meg. Mindezekre tekintettel **minden ilyen esetben a szülők közötti megállapodást szorgalmazzuk**.